

Kolmisädetyräkillä aktiivisen keratoosin kimppuun

Aktiivinen keratoosi (*keratosis actinica*, *keratosis solaris*) on okasolusyövän esiaste, jota esiintyy erityisesti UV-säteilylle altistuvilla ihoalueilla. Se yleistyy nopeasti väestön vanhentuuessa. Hoitovaihtoehtoja on useita kryohoidosta fotodynaamiseen terapiaan. Niiden joukkoon on Yhdysvalloissa liitetty tammikuun lopussa ingenolimebutaattigeeli. Geeli on myös EU:n lääkeviranomaisten arvioitavana.

Ingenolimebutaatti on kolmisädetyräkin (*Euphorbia peplus*) maitiaisnesteen ärsyttävä kemikaali, jota voidaan valmistaa myös synteettisesti. Kolmisädetyräkkiä ovat käyttäneet mm. Australian alkuasukkaat ihosyöpien itsehoitoon. Sitä kasvaa myös Suomessa yksivuotisena 10–20 cm korkeana rikkakasvina. Koska se on huono pitämään puoliaan suurempia kasveja vastaan, sitä tavataan lähinnä vain eteläisen Suomen siirtolapuutarhoissa ja muissa samankaltaisissa paikoissa, joissa on riittävästi ravinteita ja joissa puutarhuri antaa rikkakasvienkin kasvaa.

Australiassa kolmisädetyräkin maitiaisnesteen on todettu parantavan kutakuinkin kaikki aktiiviset keratootit ja suurimman osan tyvisolusyövis-täkin kolmena peräkkäisenä päivänä annetulla hoidolla (Ramsay JR ym. *Br J Dermatol* 2011;164:633). Varsinainen lääkevoide sisältää 0,05 % ingenolimebutaattia, ja se parantaa aktiivisia keratooseja kahdella mekanismilla. Ensiksi se synnyttää pinnallisen nekroosin ja toiseksi käynnistää solvälitteisen immuunireaktion *p53*-syöpägeenin sisältämiä soluja vastaan (Rosen RH ym. *J Am Acad Dermatol*,

Kuva: Jouko Lehmuskallio, luontoportti.fi

julkaistu verkossa 4.11.2011, Cozzi SJ ym. *J Invest Dermatol*, julkaistu verkossa 22.12.2011). Hoitoaika on 2–3 peräkkäistä päivää. Kun aktiivisten keratootien muuttuminen okasolusyöväksi vie yleensä vuosia

tai vuosikymmeniä, tuota ihmegeeliä kannattaa odottaa rauhassa apteekin hyllylle eikä kiiruhtaa kasvioppaan kanssa tutkimaan oman tai naapurin puutarhan kasvimaata kolmisädetyräkkien toivossa. ■ MaHa